

Jednou ze základních moudrostí ekologie je konstatování, že pro obnovu organických společenstev jsou důležité disturbance, tj. vlastně jejich poškození. Tento paradox je samozřejmě jenom zdánlivý a nejlépe vynikne na umělých, ale komplexních společenstvech vzniklých lidským působením, ve stylu zahrady nebo louky vyžadující pravidelné prořezávání či kosení. Extrémně ochranné stanovisko, vylučující všechno násilné působení, by brzy vedlo k jejich zániku a postupně proměně řekněme v listnatý les. I pro uchování přirozeně vzniklých společenstev jsou disturbance nutné – pohybují se od drobných, typu chycení myši sovou, až po ryze katastrofické, třeba lesní požáry. Události prvního druhu, řekněme pád starého stromu, bývá zvykem označovat jako malý cyklus, události druhého jako velký. Nově uvolněný prostor osídlí nejdříve tzv. r-stratégové, tvorové typu rumištních plevelů, rychle se množící a rychle využívající zdroje. Urychleně „vyžerou“, co se dá, a poměrně záhy zmizí, vytlačováni v plynulém kontinuu tzv. K-stratégy, dlouho vytrvávajícími a v zásadě pomalu expandujícími organizmy ve stylu řekněme dubů.

Je velice zábavné sledovat společenské analogie těchto jevů – po disturbancech velkého řádu povahy revolucí a převratů nastává zcela podobná sukcese jako na lesní pasece či požářišti. Výsadky semen-firem odjinud kolonizují nově se objevivší pláň, rozmanitá kulturní i podnikatelská seménka domácí proveniencce, často sotva pouhým okem viditelná, dávají vznik mohutným lodyhám a stonásobné úrodě na uhlících a popelu někdejších veličin a troskách sesutých institucí. Efemérní firmy a spolky později hromadně odumírají, zastíněny jinými, a nastává chvíle K-stratégu. (Existují i odborníci na přežívání typu univerzity či církve, přežívající v zásadě jakoukoli disturbance – představit si je lze nejspíš jako pomalu rostoucí strom se spleť dlouhých hluboko uložených oddenků). Po příchodu tohoto konečného, tzv. klimaxového stadia se už sotva jaká nika uvolní – nastává jakási obdoba starorakouských mnohaletých čekání, až pan dvorní rada, sedící na tom kterém prameni, odejde do výslužby. Na prahu takové doby teď stojíme, byť další disturbance, připojení k Evropské unii, už přešlapuje za dveřmi. □